

**Univerzita Jana Amose
Komenského**

Bakalářská PRÁCE

VZTAH PREZIDENTA A VLÁDY

2012

Rinský Lukáš

OBSAH

1 Úvod

2 Historický úvod

- 2.1 Období československé republiky 1920-1938**
- 2.2 Vývoj vztahu prezidenta a vlády v letech 1938-1948**
- 2.3 Prezident a vláda po únoru 1948**
- 2.4 Ústavní změny v roce 1960**
- 2.5 Návrat k demokracii**

3 Vznik a zánik prezidentského mandátu v ČR

- 3.1 Základní právní úprava**
- 3.2 Předpoklady právního prezidentského kandidáta**
- 3.3 Průběh volby prezidenta**
  - 3.3.1 Jednotlivé způsoby hlasování**
- 3.4 Složení slibu**
- 3.5 Zánik mandátu prezidenta republiky**

4 Postavení a pravomoci prezidenta České republiky

- 4.1 Postavení prezidenta z hlediska Ústavy ČR**
- 4.2 Pravomoci prezidenta z hlediska Ústavy ČR**

5 Pravomoci prezidenta v oblasti jmenování a odvolávání státních funkcionářů

- 5.1 Jmenování soudců Ústavního soudu**
- 5.2 Jmenování předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu**
- 5.3 Jmenování prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu**
- 5.4 Právo jmenovat soudce**

6 Závěr

Seznam použité literatury

1 Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybral téma vztah prezidenta a vlády, neboť se domnívám, že je to zajímavá oblast, kde se významně projevuje státní názor na to jaká by měla být podoba Ústavy České republiky, zejména s ohledem na postavení prezidenta, jeho volby a samozřejmě také jeho vztah s vládou. Důležitá diskuse a jejich závěry bych měl sledovat totiž nejen z hlediska ústavních právních odborníků, ale i z hlediska politické reprezentace, jež se v tomto prostředí pohybuje a nesmíme zapomenout ani na laickou veřejnost, jejíž názory jsou mnohdy zanedbávány. Považuji za zajímavé sledovat rozdíly v jednotlivých postojích a náhledech na tuto problematiku právě z pohledu zmíněných skupin, z tohoto důvodu shledávám i toto téma pro diplomovou práci za přitažlivé.

V době tvorby této práce ubíhlo již více jak rok od poslední volby prezidenta České republiky, nicméně ani v tomto případě neustávají diskuse nad jejím přehledem a možnými náměty na změnu Ústavy ČR z hlediska formy volby hlavy státu naší země. I když se může někdy zdát, že obor ústavních právních otázek se vzdaluje běžnému životu, tak právě výše zmíněné situace přibližují zájem široké veřejnosti k obsahu Ústavy ČR a možným postupům, které jsou jí nabízeny. Domnívám se, že oblast vztahů prezidenta a vlády se dá označit jako velmi dynamická a to nejen s ohledem na změny se politickou reprezentací, ale i ve vývoji vztahů konkrétních osob, které zastávají nejvyšší ústavní pozice, jež pak ovlivňují každodenní život v České republice.

Hlavním cílem této práce tak bude rozbor vztah nejvyšších orgánů výkonné moci a náhled na jejich vzájemné působení, nebo úkon jedné se zpravidla dotýká postavení druhé. Popis vzájemného postavení, zejména s ohledem na ústavně danou pozici a pravomoci prezidenta republiky by tak měl být základním kamenem této práce. Vedlejším, nikoli však méně důležitým, úkolem této práce je také zodpovězení otázek, zda prezident může odmítnout návrh předsedy vlády na jmenování člena vlády, zda může hlava státu odmítnout návrh předsedy Poslanecké sněmovny na jmenování premiéra a vyžádat si návrh nový a také, zda návrhová práva předsedy Poslanecké sněmovny přechází na místopředsedu sněmovny v případě, že je post předsedy Poslanecké sněmovny uvolněn.

V úvodu práce bude hlavním úkolem poskytnout jistý historický náhled a poukázat na obsah ústav, které provázely život v naší zemi po více jak 150 let. Jsem přesvědčen, že takový pohled do minulosti je nezbytný, neboť je zřejmé, že i naše současná ústava se v mnohém v ústavní právní historii inspirovala. Právě díky tomuto faktu bude významný prostor v nové ústavě z roku 1920.

V dalších kapitolách bude v nové ústavě prostor popisu vzniku prezidentského mandátu v prostředí ČR, ale i k jeho obsahu, práva v kontextu vztahů s vládou. Dále bude popsáno postavení prezidenta republiky a pravomoci, jimiž disponuje. V rámci této kapitoly bude také poskytnut náhled na důležitou problematiku kontrasignace a jejich dopad na odpovědnost prezidenta a to jak právní, tak i politickou. V této práci také neměly chybět pojednání o jmenovacích pravomocích, které by měly poskytnout i pohled na důležitou oblast jmenování předsedy vlády a jednotlivých členů vlády. V části věnující se kreačním pravomocím prezidenta bude zejména v nové ústavě prostor těm, které předpokládají kooperaci s vládou nebo jejími členy.

Období československé republiky 1920-1938

Již zákon o prozatímní ústavě predikoval přijetí konečné ústavy.¹ Československá ústava byla schválena Národním shromážděním 29 února 1920, její účinnost nastala 6. 3. 1920.² První československá ústava byla inspirována zejména francouzským modelem a tamní ústavou. Byla tak dána přednost systému parlamentnímu před systémem prezidentským a to i přes mimořádné postavení a autoritu prvního prezidenta SR, T. G. Masaryka. Vedle toho je nesporné, že například preambule nové ústavy byla značně inspirována preambulí Ústavy Spojených států amerických. V neposlední řadě je třeba také zmínit vliv prosincové ústavy Rakouska – Uherska z roku 1867.

Samotný právní dokument je tvořen již zmíněnou preambulí a deseti články uvozovacího zákona a vlastní Ústavní listinou, jež je tvořena 134 paragrafy, obsaženými v šesti hlavách.

Z našeho pohledu je nejvýznamnější částí hlava třetí, nesoucí název „Moc vládní a výkonná“, v níž je popsáno postavení prezidenta a vlády. Stejně jako podle ústavy prozatímní je prezident volen Národním shromážděním, k tomu aby byla volba platná je třeba přítomnosti nadpoloviční většiny všech členů Poslanecké sněmovny a Senátu a zároveň třípětinové většiny přítomných. Pokud ani druhý pokus o zvolení hlavy státu nevede k cíli,

---

¹ §7 zákona č. 37/1918 Sb. z. a n., o prozatímní ústavě. O národním shromážděním.

² Zákon č. 121/1920 Sb. z. a n., kterým se uvozuje ústavní listina československé republiky.

koná se užší volba mezi těmi kandidáty, kteří obdrželi nejvíce hlasů. Zvolen je ten, kdo obdržel nejvíce hlasů. Jinak rozhoduje o zvolení los. Prezidentský kandidát může být volitelný do Poslanecké sněmovny, dosáhl v ní ku 35 let a zároveň byl občanem československé republiky. Volební období prezidenta bylo stanoveno na sedm let. Nikdo nemohl být zvolen více než dvakrát po sobě, případný kandidát by však mohl na tuto volbu pokračovat sedm let. Toto ustanovení se nevztahovalo se na prvního prezidenta československé republiky, jehož v praxi T. G. Masaryk skutečně využil.

Dle mého názoru chybí v dnešní Ústavě ČR³ (na rozdíl od úpravy z roku 1920) odstavce pátý § 58, který říká, že prezident zůstává ve své funkci pokud není zvolen prezident nový. Podobně jako v prozatímní ústavě je také myšleno na případ, kdy prezident nemůže dočasné vykonávat své úřady. Pro tento případ jsou jeho pravomoci svěřeny vládě resp. premiérovi, v případě nemoci či zaneprázdnění, jež trvá déle než šest měsíců, může být za tříčtvrtinového souhlasu členů vlády přijato usnesení, na jehož základě zvolí Národní shromáždění náhradníka prezidenta.⁴ Posledním významným ustanovením části první, hlavy této, je vyjádření neslučitelnosti výkonu funkce prezidenta republiky a členství Národního shromáždění.

Část druhá týkající se postavení prezidenta v rámci hlavy o moci vládní a výkonné je tvořena § 64 a podává výčet pravomocí prezidenta, který uvádím ve znění odstavce 1:

- zastupuje stát navenek. Sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy. Smlouvy obchodní, dále smlouvy, z kterých pro stát nebo občanů plynou jakákoli břemena majetková nebo osobní, zejména i vojenská, jakož i smlouvy, jimiž se mění státní území, potřebují souhlasu Národního shromáždění. Pokud jde o změny státního území, souhlas Národního shromáždění se dává formou ústavního zákona;
- přijímá a povoluje vyslance;
- prohlašuje válečný stav, vypovídá s předchozím souhlasem Národního shromáždění válku a předkládá mu sjednaný mír k vyslovení souhlasu;
- svolává, odrokuje a rozpouští Národní shromáždění a prohlašuje zasedání sněmoven za ukončené;
- má právo vracet s připomínkami usnesené zákony a podpisuje zákony Národního shromáždění, sněmu Podkarpatské Rusi a opatření výboru;

³ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Je však třeba připomenout, že tato významná ústavní pojistka nebyla za dobu trvání první republiky ani jednou použita.

- podává ústní nebo písemně Národnímu shromáždění zprávu o stavu republiky a doporučení, které pokládá za nutná a užitečná;
- jmenuje a propouští ministry a stanoví jejich počet;
- jmenuje vysokoškolské profesory a učence, dále soudce, státní úředníky a důstojníky, popřímo i VI. hodnostní tituly;
- uděluje dary a peníze z milosti k návrhu vlády;
- má vrchní velitelství veškeré branné moci;
- uděluje milost podle.

Pro doplnění je třeba uvést, že i podle této ústavy měl prezident právo vetovat zákon. Jednalo se o veto suspensivní, tedy takové, kdy je rozhodnutí prezidenta o vrácení zákona možno přehlasovat opozičním hlasováním zákonodárců. V rámci komparace se současnou Ústavou České republiky je možno nalézt zajímavé rozdíly, ale i společné rysy. Institut veta je v obou dokumentech popsán v hlavě druhé, týkající se zákonodárné moci. Rozdílné jsou však lhůty, oproti dnešní patnáctidenní lhůt⁵ měl prezident československé republiky na vrácení celý měsíc od doručení usnesení Národního shromáždění vlád. Povodní veto prezidenta má však oproti dnešku silnější postavení, neboť na jeho zrušení se musela shodnout jak Poslanecká sněmovna, tak Senát a to nadpoloviční většinou všech svých členů, nebylo-li tomu tak, mohla ještě veto zrušit poslanecká sněmovna napodruhé, ale tentokrát kvalifikovanou většinou většinou všech svých členů. Oproti dnešku, kdy se o vráceném zákonu hlasuje pouze v dolní komoře a stačí nadpoloviční většina všech poslanců, tak byla možnost přehlasování tehdejšího prezidentova veta mnohem složitější.

Ústava z roku 1920 pamatovala též na otázky spojené s odpovědností a problematiku kontrasignace. Prezident republiky nebyl odpovědný z výkonu svého úřadu. Za projevy související s jeho úřadem odpovídala vláda, nebo podle ústavy musel být jakýkoli prezident v úkonu moci vládní nebo výkonné ke své platnosti opatřen spolupodpisem odpovědného člena vlády. Tedy na rozdíl od koncepce, kterou vyznává naše dnešní ústava (rozdělení prezidentských úkonů na kontrasignované a nekontrasignované vládou) nesla tehdejší vláda odpovědnost za všechny akty prezidenta, které posvítí spolupodpisem. Problematikou kontrasignace a spolupráce prezidenta a vlády v této době se zabývá například Zbyněk Štíhlý, který konstatuje, že výkon pravomocí prezidenta republiky nebyl podmíněn a vázán na vládní iniciativou. Avšak hovoří také o výjimkách daných ústavou a to v případě

⁵ 1. 50 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

jmenování guvernéra Podkarpatské Rusi a udílení darů a milostí, tyto byly vázány vládním návrhem.⁶

Trestně mohl být prezident stíhán jen pro velezradu a to před senátem, na podklad obžaloby poslanecké sněmovny.⁷ Trestem mohla být jen ztráta prezidentského úřadu a ztráta způsobilosti tento úřad znovu nabýt.

Postavení vlády pak bylo upraveno v § 70 a následujících. Co do vztahu s prezidentem, měla hlava státu významné postavení hlavně při změně vlády, nebo jmenoval předsedu a členy vlády. Dležitou pozici měl prezident také v případě „propouštění vlády“, tam mu totiž náležela iniciativa, nemusel také reagovat na žádost o demisi a to v případě jak jednotlivých členů vlády, tak i vlády jako celku. Takové jednání bez návrhu se však nevztahovalo na obligatorně dané situace, kdy byla vláda vyslovena nedůvěrou nebo kdy byl člen vlády odsouzen Senátem pro porušení zákona. Zde tedy, na rozdíl od dnešní úpravy, můžeme sledovat silnou pozici prezidenta.

Prezident měl právo být přítomen a předsedat schůzím vlády. Schůzky vlády byla usnášeníschopná sešla-li se nadpoloviční většina ministrů, nepočítaje premiéra. Vláda rozhodovala o přípravách vládních předlohou Národnímu shromáždění o vládních nařízeních, jednala o politických včech a jmenování úředníků, soudců a důstojníků v kompetencích ústavních úřadů a vytvářela návrhy na jmenování funkcionářů, jejichž jmenování je v kompetenci prezidenta republiky.

2.2 Vývoj vztahu prezidenta a vlády v letech 1938-1948

Z hlediska systematické úpravy této práce považují za vhodné popsat toto období v jedné kapitole, která by se také vyjma let 1945-1948 dala nazvat *dobou nesvobody*.⁸ V těchto neklidných letech prošla československá republika mnoha bouřlivými změnami a krizovými situacemi, které se samozřejmě významně odrazilily v jejím právním řádu. Toto období datujeme od konce září 1938 až do března 1939 - období druhé republiky a následně až do

⁶ Štíhlý, Z., Ústavní právní vztah prezidenta republiky a vlády. Právní rádce, 1994, č. 9, na s. 9.

⁷ Taková obžaloba musela mít formu usnesení poslanecké sněmovny. Obžaloba se nemusela týkat jen prezidenta republiky, ale také předsedy vlády a členů vlády. K přijetí usnesení dolní komory na obžalobu z velezrady bylo třeba většinou dvou třetin hlasů za přítomnosti dvou třetin všech poslanců. Řízení před senátem jako trestním soudem upravoval zvláštní zákon.

⁸ Podle Pavlíčka, V. a kol., Ústavní právo a státová práva II. díl. Část 2. Praha : Linde, 2004, na s. 15-34.

května 1945, kdy existuje na našem území Protektorát Čechy a Morava. Poválečné období až do vydání Ústavy 9. května v roce 1948 můžeme označit za etapu obnovy právního pořádku.

Září 1938 znamená konec úsilí československých představitelů vzdor nacistickému Německu. V noci z 29. na 30. září 1938 je za přítomnosti reprezentantů Velké Británie, Francie, Itálie a Německa podepsána Mnichovská dohoda, která ukládala SR odevzdání pohraničních oblastí, s výjimkou německého obyvatelstva, Německé říši. Tento diktát znamenal významné porušení mezinárodního práva, neboť u jeho podpisu nebyl přítomen zástupce československa.

S tímto historickým faktem souvisí i právní hodnocení mnichovského diktátu a jeho následků, které má velký význam pro právní postavení československé republiky v poválečném období v rámci úsilí o obnovu právního pořádku československé republiky. Podstatným faktem je, že podle československé ústavy z roku 1920 by totiž o územních změnách SR mělo rozhodovat Národní shromáždění,⁹ to však nebylo ani svoláno. Jedna z právních teorií konstruuje „nulitu“, tedy absolutní neexistenci mnichovského diktátu (Mnichovské dohody), což znamená její neplatnost „ex tunc“, tedy od počátku a tedy i neexistenci a nepravoplatnost období druhé republiky.¹⁰ Tento právní výklad se vztahuje tedy i na právní akty a úkony, které byly v tomto období učiněny. Od této teorie se mj. odvíjí i neplatnost abdikace prezidenta republiky Edvarda Beneše z 5.10. 1938.¹¹

Další územní nároky vzneslo také Polsko a Maďarsko, i tímto státům muselo být pod nátlakem vyhovováno. Už tak okleštěný stát přichází ještě o jižní Slovensko a část Podkarpatské Rusi¹² a Těšínsko.

Tento významný historický zlom v našich dějinách měl samozřejmě i ústavní-právní dopad. Období od podepsání Mnichovské dohody do obsazení zbytku českého území¹³ v březnu 1939, je obecně nazýváno **obdobím druhé republiky**. 5. října 1938 abdikoval prezident SR Edvard Beneš, odjíždí do exilu a jeho pravomoci přebírá dle ústavy z roku 1920 vláda. Zásadní změny poměrů v prakticky rozbitém státě přinesly i vnitřní tlaky. Snaha o autonomii Slovenska, kterou vyvíjeli zejména Hlinkovci, přinesla své ovoce v podobě přijetí ústavního zákona,¹⁴ jež garantoval Slovensku autonomii, to znamenalo také

⁹ § 3 zákona č. 121/1920 Sb. z. a n., kterým se uvozuje ústavní listina československé republiky.

¹⁰ Tento názor je podán například v Schelle, K., Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex, 2002, na s. 364.

¹¹ Podle Gerloch, A., Hřebek, J., Zoubek, V., Ústavní systém české republiky. Praha: Prospektrum, 2002, na s. 30-31.

¹² Tato území připadla Maďarsku po takzvané vídeňské arbitráži z 2. listopadu 1938.

¹³ V tu dobu již česko-Slovensko neexistovalo, neboť 14.3. 1939 byl vyhlášen Slovenský štát a obsazení německými vojsky proběhlo až 15.3. 1939.

¹⁴ Ústavní zákon č. 299/1938 Sb. z. a n., o autonomii Slovenskej krajiny.

změnu názvu republiky na Česko-Slovensko. Na Podkarpatské Rusi vyústily separatistické snahy k přijetí podobného zákona,¹⁵ jež stejně jako v případě Slovenska znamenal autonomii pro tuto zemi. Tímto dvěma ústavními zákony tak došlo k zásadní změně koncepce a základům ústavy z roku 1920, orgány na Slovensku a Podkarpatské Rusi tak například vykonávaly veškerou moc, která nebyla svěřena ústředním orgánům. K definitivní likvidaci právního řádu a pošlapání prvorepublikové ústavy dochází přijetím zmocňovacího zákona v prosinci 1938.¹⁶ Tento zákon umožnil vládě vydávat nařízením s faktickou silou zákona a prezidenta zmocnil na dobu dvou let možnostmi vydávat dekrety, jež měly sílu ústavního zákona, čím tak došlo ke konečnému rozvratu přirozené dělby moci. Zajímavostí ve vztahu prezidenta a vlády je, že tato prezidentova pravomoc byla výrazně oslabena, nebo prezident tak mohl uinit pouze na jednomyslný návrh vlády. A to na zasedání vlády, kde musela být přítomna většina členů Slovenské zemské vlády a minimálně jeden zástupce vlády Podkarpatské země. Bylo tak znemožněno, aby se významné ústavní právní změny děly bez vědomí zástupců obou autonomních území.

Období Protektorátu Čechy a Morava po ústavním zákoně č. 15/3. 1939, kdy státní prezident Emil Hácha prohlašuje, že odevzdává český národ do rukou vědců německé říše a faktické vyhlášení tohoto ze dne 16. března 1939. Z hlediska zaměření této práce není hodnocení „právního řádu“ v období protektorátu příliš zajímavé, zmíním však, že v této době má hlavní slovo říšský protektor,¹⁷ který disponoval neomezenou pravomocí vydávat jakékoli právní akty a měl absolutní právo veta nad akty vydávanými protektorátními orgány.

Za významné v tomto období je však třeba považovat činnost exilových představitelů ve Velké Británii. Přes prvotní potíže a odmítání pomoci ze strany západních mocností je úsilí exilové reprezentace završeno uznáním československé prozatímní vlády Velkou Británií a poté i Francií v červenci 1940. Dne 22. července 1940 je prezidentem Edvardem Benešem jmenována prozatímní vláda a to formou ústavního dekretu.¹⁸ Moc zákonodárná byla taktéž prezidentským dekretem přenesena na prezidenta,¹⁹ viz. dekret ze dne 15. října 1940. I v tomto místě je třeba upozornit na důležitý vztah prezidenta a vlády, prezident totiž měl tvorbu dekretu vázat návrhem vlády a dekret byl následně také kontrasignován předsedou vlády i pověřeným členem. Výše zmíněnými úkony tak byla vytvořena koncepce tzv.

¹⁵ Ústavní zákon č. 328/1938 Sb. z. a n., o autonomii Podkarpatské Rusi.

¹⁶ Ústavní zákon č. 330/1938 Sb. z. a n., o zmocnění ke změně ústavní listiny a ústavních zákonů republiky československé

¹⁷ Fakticky tato funkce představovala zástupce Adolfa Hitlera na území protektorátu.

¹⁸ Ústavní dekret prezidenta republiky č. 1/1940 Ú. v. st. sl., o ustavení Státní rady jako poradního sboru prozatímního státního zřízení SR.

¹⁹ Ústavní dekret prezidenta republiky č. 2/1940 Ú. v. st. sl., o prozatímním výkonu moci zákonodárné.

Prozatímního státního zřízení eskoslovenské republiky, které se po dobu války právně opíralo o tyto prezidentské dekrety. Prozatímní státní zřízení představovalo nejen soustavu nejvyšších orgánů, ale také kontinuitu s právním řádem eskoslovenské republiky. Zajímavou poznámku je třeba uinit u prezidenta, ten totiž v této době není jen reprezentantem státu, ale zároveň vykonává i významnou část moci zákonodárné. Je třeba také podotknout, že dekrety sice neměly oporu v ústavě z roku 1920, nicméně politická reprezentace ve Velké Británii jednala ve stavu kritické legislativní nouze a k tomuto faktu je třeba přihlídnout. Aby se tímto právním aktem dostalo náležité právní síly a legitimacy, došlo po válce k jejich ratihabici,²⁰ konkrétně tak učinilo Prozatímní národní shromáždění 28. října 1945, které je schválilo a celý tento proces byl završen přijetím *ústavního zákona č. 57/1946 Sb., kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety prezidenta republiky*.

Tento poslední uvedený významný akt již plně souvisí s výše naznačeným **obdobím obnovy právního pořádku**, které se neslo ve znamení obnovy republiky a demokratického zřízení. Účinnost prozatímního zřízení, vytvořeného exilovými představiteli v Londýně a reprezentovanými především prezidentem E. Benešem, bylo fakticky završeno jmenováním vlády Národní fronty česká a Slováků v Košicích 5. 4. 1945. V této souvislosti je nezbytné zmínit dležitý prezidentský dekret č. 11/1944, který řešil otázku obnovení právního pořádku a kontinuity právního řádu SR. Dekret konstatuje, že právní akty přijaté v období, kdy byl eskoslovenský lid zbaven svobody nejsou součástí eskoslovenského právního řádu (týkalo se území SR) a naopak otázka kontinuity je řešena tak, že ústava i všechny právní předpisy vydané do 29. 9. 1938 pocházejí ze svobodné vůle eskoslovenského lidu a zůstávají v platnosti. Ústava z roku 1920 tak zůstala v platnosti až do vydání Ústavy 9. května o níž bude pojednáno v další kapitole.

2.3 Prezident a vláda po únoru 1948

Základy pro přípravu nové ústavy však byly položeny již v roce 1946, kdy byl zákonem vytvořen ústavodárný výbor.²¹ Poátkem roku 1948 existovaly tři návrhy ústavy: komunistický, lidovecký a národně socialistický. Nová ústava²² byla přijata Ústavodárným národním shromážděním 9. května 1948 a účinnost nabyla 9. června 1948. Zajímavým faktem

²⁰ Ratihabice znamená dodatečné schválení právního úkonu.

²¹ Zákon č. 197/1946 Sb., o ústavním výboru ústavodárného Národního shromáždění.

²² Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava eskoslovenské republiky.

je, že prezident Edvard Beneš ústavu nepodepsal a po átkem ervna na ú ad prezidenta republiky rezignoval.

P ejd me však k jádru ústavního dokumentu a jeho hodnocení z hlediska zam ení této práce. Ústava se vyzna ovala jistou ambivalentností, která se projevila zejména tím, že erpala jak z prvorepublikové ústavy, což ve svém d sledku znamenalo, že byly formáln zachovány n které její demokratické rysy, charakteristické pro pluralitní demokracii. Také ve vztahu prezidenta a vlády byly zachovány analogické zásady jako u listiny z roku 1920. Na druhé stran však již byla již ovlivn na sov tskou ústavou z roku 1936. Další ást hodnocení by asi sm ovalo k její faktické realizaci. De jure se vyzna ovala adou demokratických prvk , jakými byl systém nejvyšších orgán a jejich vzájemné vztahy, dále katalog práv,²³ pln vyhovující pluralitn -demokratickému systému, avšak po stránce faktické se jednalo jen o prázdnou proklamaci, která v reálném život eskoslovenské republiky nebyla napl ována a pln realizována.

Postavení prezidenta a postavení vlády je vymezeno v kapitole t etí resp. tvrté. Ustanovení o prezidentu republiky prakticky pln navazovala na ustanovení p edešlé ústavy. Prezidentského ú adu se mohl zhostit každý ob an, jenž byl volitelný do Národního shromážd ní a dosáhl v ku 35 let. Prezidenta i nadále volilo Národní shromážd ní a k platnosti volby bylo t eba, aby byla na sch zi p ítomna nadpolovi ní v tšina poslanc . Byla zachována i pravidla pro pr b h a opakování volby (viz výše). Volební období bylo sedmileté a to nanejvýše dvakrát po sob , exempci p edstavovalo ustanovení o druhém prezidentovi SR.²⁴ I tato ústava pamatovala na možnou indispozici prezidenta a zakotvovala institut prezidentova nám stka, podobn však jako za období I. republiky nebyl tento institut využit.

Prezident dále požíval rozsáhlou imunitu, jeho p ípadné stíhání mohlo nastat jen v p ípad velezrady, na rozdíl od p edešlé ústavy mohlo žalobu podat P edsednictvo Národního shromážd ní a soudit by ho m lo p ímo Národní shromážd ní, trestem mohla být pouze ztráta výkonu prezidentského ú adu a ztráta zp sobilosti ú ad op t nabýt.

Pro p ípad prezidentova úmrtí nebo vzdání se ú adu ve volebním období, anebo pro p ípad ztráty ú adu kv li odsouzení pro velezradu, vykoná se volba nového prezidenta na celé volební období. Národní shromážd ní m lo být pro novou volbu svoláno do 14 dn . Dokud není nový prezident zvolen a nesloží slib, anebo pokud nem že prezident sv j ú ad vykonávat, p ísluší výkon jeho funkcí vlád , která m že pov ít svého p edsedu jednotlivými úkony; vrchní velitelství branné moci má v této dob p edseda vlády.

---

²³§ 1-38 ústavního zákona . 150/1948 Sb., Ústava eskoslovenské republiky.

²⁴ § 70/2 ústavního zákona . 150/1948 Sb., Ústava eskoslovenské republiky.

Taxativní výčet prezidentských pravomocí podává § 74 odst. 1, pro přehlednost a úplnost ho uvádím v plném znění:

(1) President republiky:

- zastupuje stát navenek. Sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy. Politické smlouvy a hospodářské smlouvy obecné povahy, jakož i smlouvy, k jejichž provedení je třeba zákona, vyžadují před ratifikací souhlas Národního shromáždění. Smlouvy, kterými se mění státní území, schvaluje Národní shromáždění formou ústavního zákona (§ 166). Sjednávání mezinárodních smluv a dohod, které nepotřebují souhlasu Národního shromáždění a v nichž se nevyměňuje ratifikace, může president přednésti na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy. Zákon stanoví, kdy lze hospodářské smlouvy obecné povahy provádět ještě předtím, než s nimi Národní shromáždění vysloví souhlas;
- přijímá a povoluje vyslance;
- svolává, odvolává a rozpouští Národní shromáždění a prohlašuje jeho zasedání za skončené;
- podpisuje zákony Národního shromáždění a opatření jeho předsednictva podle § 66; má právo vracet zákony s podmínkami;
- může podávat Národnímu shromáždění ústní nebo písemné zprávy o stavu republiky a doporučit mu k úvaze opatření, která považuje za nutná a účelná;
- jmenuje předsedu i ostatní členy vlády, stanoví počet jejích členů a určuje, který z nich řídí které ministerstvo; odvolává vládu, podává-li demisi, i její jednotlivé odstupující členy;
- má právo být přítomen při schůzích vlády a předsedat jim, zvat vládu nebo její členy k poradám, jakož i vyžadovat od vlády i od jejích jednotlivých členů zprávy o každé věci, která náleží do oboru jejich působnosti. Vyžádanou zprávu může oznámit předsedovi vlády s podmínkami, aby vláda uvážila, zda je potřebná uiniti vhodná opatření;
- jmenuje všechny vysokoškolské profesory, dále soudce z povolání po ústřední V. stupnici funkčního služného a důstojníky, jakož i jiné státní zaměstnance, po ústřední 3. platovou stupnicí;
- propůjčuje vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán, a udílí československým občanům souhlas k přijetí cizozemských vyznamenání a titulů;
- uděluje na návrh vlády čestné dary a čestné platy, jakož i dary a platy z milosti;

- má právo udílet amnestii, promíjet nebo zmírňovat tresty a právní následky odsouzení trestními soudy a nařizovat s výložením trestných in soukromožalobních, aby se soudní řízení trestní nezahajovalo nebo se v něm nepokračovalo. Tato práva mu nepřísluší, bude-li proti němu zavedeno řízení podle § 78, anebo jde-li o presidenta republiky obžalovaného nebo odsouzeného podle § 78 nebo o členy vlády obžalované nebo odsouzené podle § 91;
- má vrchní velitelství branné moci; prohlašuje na základě usnesení vlády válečný stav a vypovídá z rozhodnutí Národního shromáždění válku.

Kapitola čtvrtá pojednávala o vládě, ta se podle ní skládala z předsedy, jeho náměstka, ministrů a státních tajemníků (tato funkce měla oporu v Košickém vládním programu, avšak již nebyla používána). Vládu jmenoval prezident a zároveň rozhodoval o obsazení jednotlivých resortů. Jak tomu bylo i v předcházejícím případě, byla vláda odpovědná Národnímu shromáždění, které mohlo jak celou vládu, tak i jednotlivce vyslovit nedůvěru.

2.4 Ústavní změny v roce 1960

Jestliže jsem výše uvedl, že Ústava 9. května ještě alespoň formálně vykazovala znaky demokratické ústavy, tak nová ústava²⁵ z roku 1960 byla již zcela „oddána“ potěbám KS.²⁶ V úvodním prohlášení je konstatováno dovršení vítězství socialismu a započaté cesty přechodu ke komunismu, i podle toho je někdy tato ústava nazývána „socialistická“.²⁷

Postavení prezidenta a vlády SSR je vymezeno v hlavě čtvrté resp. páté. Oproti předcházejícím ústavám přináší „socialistická“ ústava několik výrazných změn týkajících se postavení prezidenta republiky. Ten je podle ní odpovědný Národnímu shromáždění, z čehož

²⁵ Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

²⁶ 1. 4 ústavního zákona č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, který hovoří o vedoucí úloze KS.

²⁷ Z prohlášení „socialistické ústavy“: *My pracující lid Československa prohlašujeme slavnostně:*

Společenské zřízení, za které bojovaly celé generace našich dělníků a ostatních pracujících a které měly od vítězství Velké říjnové socialistické revoluce před sebou jako vzor, stalo se pod vedením Komunistické strany Československa skutečností u nás.

Socialismus v naší vlasti zvíťazil!

Vstoupili jsme do nového období našich dějin a jsme odhodláni jít dále k novým, ještě vyšším cílům. Dopravíme socialistickou výstavbu, přecházíme k budování vyspělé socialistické společnosti a shromáždíme síly pro přechod ke komunismu.

vyplývá i možnost, že ho tento orgán mohl z funkce odvolat.²⁸ Jeho volební období je tentokrát oproti předšlým úpravám pouze pětileté.

Další změnou je vypuštění možnosti zvolit náměstka prezidenta pro případ dočasné indispozice hlavy státu, zároveň ustanovení hovoří o přechodu pravomocí na vládu. V případě, že se úřad prezidenta republiky uvolní a nový prezident ještě není zvolen a nesložil slib, nebo pokud prezident republiky nemůže svěřenými úřady z důležitých důvodů vykonávat, přísluší výkon jeho funkcí vládě. Vláda může v takovém případě pověřit svého předsedu výkonem některých pravomocí prezidenta republiky; na předsedu vlády přechází v této době vrchní velení nad ozbrojenými silami.

Další odlišností od předšlých úprav bylo také to, že tato ústava se nezabývala problematikou kontrasignace prezidentských aktů. Zdeněk Koudelka k tomu říká: „*Ústava z r. 1960 i ústavní zákon o čkoslovenské federaci již kontrasignaci neznaly a zavedly odpovědnost prezidenta, ta však byla pouze deklaratorní, jelikož prezident požíval absolutní materiální imunity.*“²⁹

Taxativní výčet pravomocí prezidenta byl uveden v čl. 62., uvedeme výčet těch, které jsou z hlediska zaměření této práce nejvýznamnější:

- zastupuje stát navenek, sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy. Sjednávání mezinárodních smluv a dohod, které nepotřebují souhlasu Národního shromáždění, může prezident republiky přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy;
- přijímá a povoluje vyslance;
- jmenuje a odvolává předsedu i ostatní členy vlády a povoluje je řízením ministerstev a ostatních ústředních orgánů;
- má právo být přítomen při schůzích vlády a předsedat jim, vyžadovat si od vlády a od jednotlivých jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které je třeba řešit;
- jmenuje vyšší státní funkcionáře v případech, v kterých to stanoví zákon; jmenuje a povyšuje generály;
- má právo udělovat amnestii, promíjet a zmírňovat tresty uložené trestními soudy a nařídit, aby se soudní řízení trestní nezahajovalo nebo aby se v něm nepokračovalo;

---

²⁸ Podle Zimek, J., Ústavnost a český ústavní vývoj. 3. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2006, na s. 163. Ústava institut odpovědnosti prezidenta republiky, mimo samotného konstatování odpovědnosti Národním shromážděním, dále nikterak neupravovala.

²⁹ Koudelka, Z. Kontrasignace. Sborník z konference „Ústava České republiky po pětiletých“. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1998, na s. 97.

- je vrchním velitelem ozbrojených sil;
- vyhláší na návrh vlády válečný stav a vypovídá na základě rozhodnutí Národního shromáždění válku, je-li Československo napadeno nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

V dosavadním ústavním vývoji prošla tato ústava asi nejvíce tímto novelizací. Nejvíce změnu, ještě v době totality, zajisté představovala ústavní novela z roku 1968,³⁰ jež znamenala federalizaci dosud unitární SSR. Tento ústavní zákon nahradil dosavadní hlavy III. – VI., tedy týkal se i postavení prezidenta a vlády. Je však třeba zmínit, že prezidentských pravomocí se příliš nedotkl. Zásadnější změnou v rámci novely byla nová pravomoc, kdy prezident republiky mohl rozpustit Federální shromáždění a současně stanovení soudní nestíhatelnosti za jednání spojené s výkonem funkce prezidenta.

Z hlediska zaměření této práce je zajisté podstatné zmínit ještě novelu z roku 1975,³¹ která se dotkla postavení prezidenta. Tímto zákonem byla ústava z roku 1960 novelizována v čl. 64. Tento článek nově stanovuje možnost zvolit prezidenta SSR na celé nové funkční období pro případ, že by stávající prezident nemohl vykonávat svůj úřad po dobu delší než jeden rok.

2.5 Návrat k demokracii

Pro úplnost považuji za vhodné završit tuto kapitolu pojednáním o nejvýznamnějších změnách po roce 1989, kdy padl totalitní komunistický režim. V období od konce r. 1989 až do konce roku 1992 bylo přijato na 50 ústavních zákonů.

Až do konce roku 1992 platí ústava z roku 1960, ta však prochází zásadním přerodem a kompletní změnou. Již koncem listopadu 1989 nabyt účinnost ústavní zákon,³² který vypustil nebo změnil celkem tři články původní ústavy, zbavil KS ústavně dané vedoucí role ve státě, bylo změněno ustanovení o Národní frontě a uplatování marxismu-leninismu již nebylo vypuštěním čl. 16 vyžadováno na úseku kultury, výchovy a vzdělání. Prezidenta a jeho

³⁰ Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o Československé federaci.

³¹ Ústavní zákon č. 50/1975 Sb., kterým se doplňuje čl. 64 ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o Československé federaci.

³² Ústavní zákon č. 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

postavení se dotkly dvě novely ze sklonku roku 1989,³³ první se vztahovala k procesu volby a druhá přinesla změnu slibu.

Novelizace „smršť“ přinesla v roce 1990, byly zrušeny a změněny úvodní články ústavy, hovořící o společenském zřízení, zejména v reakci na změnu hospodářského systému, dochází k úpravě definice vlastnictví. Další novela zrušila národní výbory a nahradila je tradičním samosprávným celkem – obcí. Byla obnovena politická pluralita, poslanecký mandát se změnil z imperativního na reprezentativní. Významným posunem ke svobodné společnosti se stalo přijetí ústavního zákona, jenž uvozoval Listinu základních práv a svobod z roku 1991.³⁴ Socialistické pojetí práv a povinností občanů, převzaté z druhé hlavy socialistické ústavy tak bylo nahrazeno moderním katalogem práv.

Zásadní změny ve společnosti přinesly (či možná obnovily) také touhu Slováků po samostatném státě a tuto kapitolu bych dokončil krátkým pojednáním o normách, jež fakticky ukončily éru společného československého státu a přinesly období dvou samostatných republik.

Federální shromáždění se 25.11.1992 usneslo na ústavním zákonu,³⁵ který konstatoval zánik české a Slovenské Federativní Republiky uplynutím dne 31. prosince 1992. V tomto období však byly přijaty i další významné normy, které završily rozdělení federace na dvě nezávislé země. V prosinci 1992 je přijata důležitá ústavní norma – ústavní zákon č. 4/1992 Sb., která společně s první uvedenou normou zajišťuje kontinuitu právního řádu nově vzniknuvší české republiky, převod pravomocí a postavení nejvyšších orgánů. Ústava české republiky,³⁶ byla přijata českou národní radou dne 16. prosince 1992, s účinností od 1. ledna 1993. O ní a postavení prezidenta a vlády však podrobněji až v následujících kapitolách, kde jí bude věnována větší pozornost.

3 Vznik a zánik prezidentského mandátu v ČR

3.1 Základní právní úprava

Volba prezidenta české republiky a další okolnosti vzniku ústavního mandátu prezidenta republiky jsou upraveny v hlavě třetí Ústavy ČR, konkrétně v článcích 54-60. Podrobnější výklad o průběhu volby prezidenta podává zákon o jednacím řádu Poslanecké

---

³³ Ústavní zákon č. 161/1989 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon o československé federaci, jenž změnil lhůtu pro volbu prezidenta a ústavní zákon č. 182/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon o československé federaci, jenž změnil znění slibu prezidenta republiky.

³⁴ Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod.

³⁵ Ústavní zákon č. 542/1992 Sb., o zániku ČSFR.

³⁶ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava české republiky, ve znění pozdějších předpisů.

sn movny,³⁷ kde je popsána volba na společné schůzi obou komor Parlamentu ČR, tak jak jí předpokládá čl. 54 odst. 2 Ústavy ČR. Volba prezidenta oběma komorami navazuje mimo jiné na prvorepublikovou tradici, danou ústavou z roku 1920. Na tomto místě také nutno podotknout významný argument zastánců nepřímé volby hlavy státu, kteří tvrdí že tato je dostatečně reprezentativní, neboť jak prezident, tak členové horní a dolní komory jsou voleni na různé volební období a také pomocí různých volebních technik, čímž je zachycena aktuální preference občanů České republiky.

3.2 Předpoklady ústavního prezidentského kandidáta

Základní požadavky kladené na prezidentského kandidáta popisuje článek 57 Ústavy ČR. Toto ustanovení v odstavci prvním říká, že *prezidentem republiky může být zvolen každý občan, který je volitelný do Senátu*. Tedy, základními premisami jsou dosažení věku 40 let, občanství ČR a právo volit (tak jak ukládá čl. 19 Ústavy ČR). Abychom mohli toto ustanovení ústavně vyložit, musíme také nahlédnout do zákona o volbách do Parlamentu ČR.³⁸ V něm jsou stanoveny podmínky výkonu volebního práva, kterými jsou: zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu a zbavení způsobilosti k právním úkonům.

Vedle těchto základních předpokladů, hovoří dotčený článek 57 ve svém druhém odstavci o tom, že *nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou*. Jednoznačně je tedy zřejmé, že mandát prezidenta lze vykonávat nejdéle deset let v řadě. Jedná se tedy o jakousi pojistku, aby jedna osoba nevykonávala tento úřad nepřetržitě, třeba doživotně a byla dána možnost jisté plurality. Ústava však dále nehovoří o tom, kolikrát může jedna osoba prezidentský úřad v ČR zastávat. Je tedy možné, že po přerušení výkonu prezidentského mandátu jiným prezidentem může být opět ústavně zvolena.³⁹

3.3 Průběh volby prezidenta

Projdeme-li systematicky ustanovení hlavy této Ústavy ČR, týkající se samotné volby prezidenta můžeme konstatovat následující základní fakta. Prezidenta republiky volí na

---

³⁷ Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně v příloze č. 2, čl. 1.2.

³⁸ Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ Při prezidentských volbách v roce 2008, chtěl tuto možnost využít stoupenci bývalého prezidenta Václava Havla (jehož funkční období skončilo po deseti letech v roce 2003), ten však připadnou kandidaturu odmítl.

společně schází obě komory Parlamentu ČR (čl. 54 Ústavy ČR), volba se koná v posledních třiceti dnech volebního období úřadujícího prezidenta, nebo do třiceti dnů v případě uvolnění mandátu (čl. 56 Ústavy ČR). Článek 58 pak konkretizuje průběh volby.

Ustavení hlavy státu je možné pouze volbou a to na společné schůzi Senátu a Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Jedná se tedy o nepřímou volbu, kdy není prezident státu volen obanym, ale zvolenými zástupci moci zákonodárné. Podle Klímy⁴⁰ je nepřímá volba prezidenta v ČR spojena s tradicionalistickým postojem a výrazem příklonu k parlamentním republikám, které své hlavy státu vybavují spíše reprezentativní funkcí a nikoli exekutivní pozicí. Tento přístup pak vylučuje přímou volbu prezidenta obanym s tím, že její zavedení by zcela zminilo jeho legitimitu, dalo by mu přímý mandát obanym a zcela by zminilo současně postavení prezidenta v ČR.

Ustanovení o lhůt konání volby dle článku 56, jak již bylo nastíněno v úvodu, zajišťuje jistou návaznost výkonu úřadu hlavy státu a zároveň dává dostatečný prostor i pro případ opakování více voleb.

Samotný proces volby se pak řídí článkem 58 Ústavy ČR a jeho prováděcím předpisem, kterým je příloha č. 2 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Průběh volby prezidenta ČR zajišťuje společná volební komise Senátu a Poslanecké sněmovny,⁴¹ ta je sestavena na základě návrh jednotlivých poslaneckých a senátních klubů, při zachování principu parity. Volbu prezidenta republiky konanou na společné schůzi obou komor Parlamentu řídí předseda Sněmovny.

Navrhovat kandidáta na úřad prezidenta republiky je oprávněno nejméně deset poslanců nebo deset senátorů, nejedná se tedy o návrh politických stran, ale konkrétních zákonodárců. Návrhy kandidátů na úřad prezidenta republiky se předkládají společné volební komisi nejpozději 48 hodin před dnem volby.⁴² Volba se koná nejvýše ve třech kolech. Společná volební komise předloží společné schůzi obou komor Parlamentu jména a příjmení kandidátů na úřad prezidenta republiky v abecedním pořadí.

V prvním kole je zvolen kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců a nadpoloviční většinu hlasů všech senátorů, v tomto případě se tedy hlasy sdítají odděleně a v prvním kole zvítězí kandidát, který získá hlasy 101 poslanců a zároveň 41 senátorů. Nezávislá-li žádná z kandidátů nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců a

⁴⁰ Klíma, K., a kol., Komentář k Ústavě a Listině. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Benk, 2005, na s. 287.

⁴¹ Čl. 1, příloha č. 2, zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů.

⁴² Ústava ČR nikterak neomezuje počet možných kandidátů.

nadpoloví v třetinu hlasů všech senátorů, koná se do 14 dnů druhé kolo volby. Do druhého kola postupuje kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně a kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Senátu. Je-li více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, nebo více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Senátu, se touto se hlasy odevzdané pro ně v obou komorách. Do druhého kola postupuje kandidát, který takto získal nejvyšší počet hlasů.

Ve druhém kole je zvolen kandidát, který získal nadpoloví v třetinu hlasů přítomných poslanců a nadpoloví v třetinu hlasů přítomných senátorů. Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve druhém kole, koná se do 14 dnů třetí kolo volby. Do třetího kola postupují všichni kandidáti druhého kola.

Ve třetím kole je zvolen kandidát, který získal nadpoloví v třetinu hlasů přítomných poslanců a senátorů. Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve třetím kole, koná se nová volba podle tohoto volebního řádu.⁴³

O výsledku hlasování každého kola volby se sepíše zápis, který podepíší všichni členové společné volební komise. Výsledky hlasování každého kola volby oznámí v souladu s předchozím bodem společné schůzce obou komor Parlamentu předseda Sněmovny.

3.3.1 Jednotlivé způsoby hlasování

Výše zmíněný popis průběhu volby prezidenta (podkapitola 2.3) záměrně nereflexuje podstatnou součást volby a tou je způsob hlasování. Tomu bych se rád věnoval v této podkapitole, neboť jak se ukázalo při poslední volbě prezidenta České republiky v roce 2008, sehrál významnou roli. Nyní však k základním procesním rozdílům.

Volba prezidenta probíhá tajným nebo veřejným hlasováním, o výběru způsobu volby rozhodují senátoři a poslanci právem společné schůzce obou komor zvláštním procedurálním hlasováním. Z logiky věci ústředním prostředkem **tajné volby** je hlasovací lístek. Tajná volba je platná, byly-li hlasovací lístky vydány v každém kole alespoň jedné třetině poslanců a alespoň jedné třetině senátorů. Před zahájením volby v každém kole musí společná volební komise zkontrolovat volební schránky a zabezpečit je. Zkontroluje také, zda jsou připraveny hlasovací lístky s předtištěnými jmény kandidátů, zda jsou opatřeny razítkem Sněmovny a

---

⁴³ Dosud nejvíce opakovaní voleb v historii volby prezidenta České republiky proběhly v roce 2003, kdy se konaly celkem tři. První se konala 15. ledna 2003 a prezident byl zvolen až ve třetím kole třetí volby dne 28. února 2003, stal se jím Václav Klaus. Dodejme ještě, že dosud se konaly čtyři volby prezidenta ČR. První v roce 1993 (tehdy ještě volila pouze Poslanecká sněmovna), zvolen byl v prvním kole první volby Václav Havel. Ten obhájil mandát i v roce 1998, kdy byl zvolen ve druhém kole první volby a konečně poslední volba prezidenta se konala v roce 2008, kdy Václav Klaus obhájil mandát ve třetím kole druhé volby.

parafovány dv ma ov ovatelí společné volební komise. Pro úpravu hlasovacích lístk je určen zvláštní prostor tak, aby byla zaručena tajnost hlasování; poslanci a senátoři vstupují do tohoto prostoru jednotlivě. V místnosti, kde se sítají hlasy, jsou přítomni pouze členové společné volební komise; další osoby mohou být přítomny jen s jejím souhlasem. Úprava volebního lístku probíhá tak, že volitel před jménem preferovaného kandidáta zakroužkuje jeho pořadové číslo, ostatní přeškrtně křížkem (to znamená ostatní u všech kandidátů), jinak upravený hlasovací lístek je neplatný. Při tajné volbě jsou součástí zápisu také informace o počtu vydaných hlasovacích lístků v každé komoře a celkem, o počtu odevzdaných platných i neplatných hlasovacích lístků v každé komoře a celkem, o počtu neodevzdaných hlasovacích lístků v každé komoře a celkem.

Veřejná volba je z procedurálního hlediska mnohem jednodušší. Nejzásadnější a hlavní rozdíl oproti volbě tajné spoívá v tom, že při veřejném hlasování sítají hlasy skrutátoři, s nimiž vyslovila před zahájením hlasování souhlas poslanecká Sněmovna i Senát. Tedy odpadá řada obligatorních formalit vyžadovaných u tajné volby.

Jak jsem již výše podotkl význam zpusobu hlasování je, jak se ukázalo při prezidentské volbě v roce 2008, nesmírný. Při poslední volbě totiž trvalo samotné projednání o zpusobu volby takřka celý volební den. Jednou rovinnou tohoto problému je ekonomicko-právní-politologická, je nesporné, že veřejná volba zajišťuje demokratickost volby a svobodu v rozhodování jednotlivých volitelů, kteří nemohou být pod kuratelou svých stranických sekretariátů a mohou tak vyjádřit svojí skutečnou vůli. Na druhé straně veřejná volba je maximálně transparentní, už proto, že v české republice neexistuje přímá volba prezidenta občanů, ale prostřednictvím zákonodárního sboru. Každý občan tak může vidět, jak hlasoval jeho zástupce. Druhou rovinnou v cílech již označil za čistě politickou. Základním cílem ODS bylo znovuzvolení Václava Klause, na základě předpokladu, že podobně jako v roce 2003 při tajné volbě může získat hlasy sociálních demokratů a komunistů, kteří by však pro něj veřejně nehlasovali. Proto prosazovala volbu tajnou. Ostatní strany, včetně SSD, požadovaly striktně veřejnou volbu, která zajišťovala přehled o hlasujících. A tak i oni dovoluji si vyslovit názor, že atmosféra, probíhající zpusobem „volebního boje“ při prezidentské volbě v roce 2008 byl dehonestující a nehodný takto významného aktu, jakým je volba nejvyššího ústavního činitele země. Osobně se domnívám, že zákonodárci tak zavedli další argument pro přímou volbu prezidenta občanů, samozřejmě při zachování odborné diskuse o významných

změnou Ústavy ČR, například tak, jak je například u Aleš Gerloch ve sborníku textů o postavení prezidenta ČR.⁴⁴

3.4 Složení slibu

Posledním završením celého procesu ustavení nového prezidenta je složení slibu. Kandidát, který splnil podmínky pro kandidaturu a byl dále zvolen, jak bylo popsáno výše, završí celý proces složením prezidentského slibu. Dle článku 55 Ústavy ČR se složením slibu prezident ujímá úřadu a jeho složením také počiná pětileté volební období. Tento úkon má také úroveň sekundárních dopadů. Složením slibu zanikají funkce, které jsou nekompatibilní s výkonem mandátu prezidenta republiky, prezident se stává neodpovědným z výkonu své funkce, ale zároveň také dnem složení slibu je stíhatelný pro velezradu. Řeknu-li, že tímto aktem tak „odblokuje“ výkon mandátu, který již dříve nabyt, ale bez slibu jej nemůže vykonávat. Dle dalších ustanovení Ústavy ČR musí prezident složit slib bez výhrad a ve znění, které popisuje čl. 59 ve druhém odstavci. Prezidentský slib zní: „*Slibuji v most České republiky. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího svědomí a svědomí*“.⁴⁴ Odmítne-li však prezident republiky složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něj jako by nebyl zvolen. Prezident republiky složí slib do rukou předsedy Poslanecké sněmovny na společné schůzce obou komor a to ústní formou.

3.5 Zánik mandátu prezidenta republiky

Na závěr této kapitoly bych rád zmínil možné způsoby i možná spíše skutečnosti, které zakládají zánik mandátu prezidenta. Existují čtyři základní, podle kterých zaniká mandát prezidenta České republiky. Konkrétně se jedná o vzdání se funkce, uplynutí volebního období, úmrtí prezidenta a odsouzení pro velezradu.

Pro případ, kdy dojde k uvolnění prezidentského mandátu a nový prezident není ustanoven nebo nesložil slib, rovněž nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat, pamatuje Ústava ČR na pojistku v podobě přechodu pravomocí prezidenta na další ústavní instituce. Konkrétně je tato situace popsána v článku 66. Nastanou-li popsané

---

⁴⁴ Gerloch, A. K problematice postavení prezidenta v ústavním systému ČR. In Sborník z konference „Postavení prezidenta v ústavním systému České republiky“. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2008, na s. 40.

skutečnosti a usnese-li se na tom Poslanecká snmovna a Senát, přisluší výkon funkcí podle čl. 63 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), h), i), j), čl. 63 odst. 2 Ústavy ČR předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké snmovny přisluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky, výkon funkcí prezidenta republiky podle čl. 62 písm. a), b), c), d), e), k), l) Ústavy ČR. Dojde-li k uvolnění úřadu prezidenta republiky v době, kdy je Poslanecká snmovna rozpuštěna, přisluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu. Nyní k popisu jednotlivých skutečností.

Vzdání se úřadu upravuje čl. 61 Ústavy ČR. Podle něj se prezident republiky může vzdát svého úřadu do rukou předsedy Poslanecké snmovny, ten má povinnost rezignaci přijmout. Účinnost, pokud není zřejmá z přímo z daného úkonu něco jiného, nastává doručením předsedovi Poslanecké snmovny. Po formální stránce není tento úkon nikterak konkretizován, může být učiněn písemně i ústně. V této souvislosti je třeba podotknout, že výkon prezidentského úřadu je právem, nikoli povinností. Prezident se během svého volebního období může rozhodnout pro ukončení výkonu mandátu hlavy státu.⁴⁵

Uplynutí volebního období je asi nejobvyklejším způsobem ukončení výkonu mandátu prezidenta. Lhůta počiná běžet dnem složení slibu a končí uplynutím pětilet. Pro případ, že uplynul mandát stávajícího prezidenta a nový není doposud zvolen, idí se ústavní iniciativě čl. 66 Ústavy ČR, tak jak již bylo nastíněno.

Úmrtím prezidenta nastává povinnost do třiceti dnů svolat společnou schůzi obou komor Parlamentu ČR a vykonat řádnou volbu prezidenta, tak jak ji vyžaduje v této druhé větě článku 56 Ústavy ČR.

Odsouzení pro velezradu - základní právní úpravu tohoto institutu poskytuje čl. 65 odst. 2, čl. 87 odst. 1 písm. g) a zákon o ústavním soudu.⁴⁶

Velezradou se rozumí jednání prezidenta republiky směřující proti svrchovanosti a celistvosti republiky, jakož i proti jejímu demokratickému řádu. Ústavní soud na základě žaloby Senátu rozhoduje, zda se prezident republiky dopustil velezrady. Řízení je zahájeno doručením žaloby Ústavnímu soudu. Ústavní žaloba proti prezidentu republiky musí obsahovat přesné vylíčení jednání, kterým se měl prezident republiky dopustit velezrady, spolu s uvedením důkazů, o které se ústavní žaloba opírá. Za Senát v řízení o ústavní žalobě před Ústavním soudem jedná jeho předseda nebo osoba, kterou tím Senát povolí.

---

⁴⁵ Jedná se o výkon práva dle LZPS č. 21/1 – právo na podíl občanů na správě věcí veřejných, dále může být konstатовáno právo na přístup k voleným a jiným veřejným funkcím, na základě rovných podmínek, které také upravuje LZPS v čl. 21/4.

⁴⁶ § 96 a následující zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

Prezident republiky, proti kterému byla podána ústavní žaloba, má právo zvolit si jednoho nebo více obhájce, avšak alespoň jeden z nich musí být advokátem.

Právní účinky nálezů Ústavního soudu, který konstatuje vyhovnění ústavní žalobě, znamená ztrátu prezidentského úřadu obžalovaného a způsobilost jej znovu nabýt. Nárok na prezidentský plat a další požitky po skončení výkonu funkce podle zvláštního zákona mu nenáleží. Pro toto řízení se použijí podmínky ustanovení trestního řádu o řízení před soudem.

Prezident však nemůže využít svého práva podle čl. 62 písm. g) Ústavy ČR, podle kterého má právo na to, aby se trestní řízení nezahajovalo, v tomto případě ho nesmí aplikovat sám na sebe.

4 Postavení a pravomoci prezidenta České republiky

4.1 Postavení prezidenta z hlediska Ústavy ČR

Základní charakteristiku a výklad o postavení prezidenta České republiky podává hlava třetí Ústavy ČR, která hovoří o výkonné moci (společně s vládou a státními zastupitelstvy). Ani jeden z těchto orgánů však není výlučným nositelem výkonné moci, vládu můžeme označit za vrcholný orgán v této oblasti (tak jak jí chápe čl. 67 odst. 1 Ústavy ČR) a prezident jedná samostatně v rámci taxativně vymezených případů. Vedle samotné Ústavy ČR jeho postavení také upravují ústavní a jiné zákony, nikoli jiné právní akty.

Podle Jana Filipa je to určitá pojistka spočívající v tom, že se prezident nedostane pod přímou kontrolu vlády a vládní vztahy prostřednictvím jiných právních předpisů. Na druhé straně je tím zabezpečeno, že vláda nebude posilovat jeho postavení v rámci parlamentu. Postavení prezidenta republiky je proto ústavně zaručeno. Obyčejný zákonodárce nebo dokonce vláda je nemohou omezit, obyčejný zákonodárce je však může svým zákonem rozšířit a posílit.⁴⁷

Základní východiskem postavení prezidenta je čl. 54 odst. 1 Ústavy ČR, který říká, že prezident je hlavou státu, toto ustanovení je dále upřesněno v čl. 63 odst. 1 písm. a), kde se

---

⁴⁷ Tento výklad o postavení prezidenta podává Filip, J., Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2001, na s. 310-311.

íká, že prezident zastupuje stát navenek. Z pojmu *hlava státu*, tak p edevším plyne jeho reprezentativní funkce.

Vra me se však ještě k l. 54, jeho t etí odstavec íká, že *prezident republiky není z výkonu své funkce odpov dný*. Z toho m žeme uvodit, že hlava státu p i své rozhodovací innosti nem že nést d sledky tohoto jednání. Výjimku tvo í ustanovení o velezrad , jenž však musí naplnit ur ité skutkové znaky (popsáno výše). Hlava státu eské republiky je nezávislým orgánem, který se nezodpovídá a požívá absolutní trestní imunitu. Tato imunita však neznamená exempci z ob anskoprávní odpov dnosti. lánek 65 totiž praví, že prezidenta nelze zadržet, trestn stíhat ani stíhat pro p estupek nebo jiný správní delikt (zahrnuje tedy i imunitu správní). T etí odstavec dot eného lánku dokon uje výklad o trestn právní imunit , kdy íká, že trestní stíhání pro trestné iny spáchané b hem výkonu ú adu prezidenta R je navždy vylou eno.

K postavení prezidenta ještě drobný exkurz, který p ímo z Ústavy R nevyplývá, avšak domnívám se, že je dobré ho zmínit. Jedná se o institut Kancelá e prezidenta republiky. Právní úprava je popsána v zákon o Kancelá i prezidenta republiky,⁴⁸ tento ú ad spravuje obstarávání v cí spojených s výkonem pravomocí prezidenta republiky, daných Ústavou R a dalších norem týkajících se prezidenta republiky. Zárove je hospoda í nejen s nemovitým majetkem R, jež tvo í areál Pražského hradu a zámku v Lánech. V ele ú adu stojí Kanclé , kterého jmenuje a odvolává prezident, o tom však bude pojednáno dále.

4.2 Pravomoci prezidenta z hlediska Ústavy R

M žeme konstatovat, že to jak je konstituován institut pravomocí a jak je upraven institut odpov dnosti, zásadním zp sobem vypovídá o síle ú adu prezidenta republiky, jako hlavy státu. U pravomocí záleží do zna né míry za jakých podmínek je m že prezident vykonávat samostatn a které pravomoci a za jakých okolností podléhají kontrasignaci jiného ústavního initele. Z tohoto pohledu hovo í Ústava R celkem jasnou e í. M žeme stanovit dv základní skupiny pravomocí, jimiž prezident disponuje. První skupina, která mu dává jistou nezávislost je definována v lánku 62 Ústavy R, tyto jeho kompetence nevyžadují souhlas p edsedy vlády ani jiného pov eného lena vlády. Druhá skupina, demonstrativním vý tem definovaná v l. 63, p edstavuje opak. Rozhodnutí dané tímto lánkem pot ebují ke své platnosti spolupodpis (kontrasignaci) p edsedy vlády i jím pov eného lena vlády,

---

⁴⁸ Zákon . 114/1993 Sb., o Kancelá i prezidenta republiky, ve zn ní pozd jších p edpis .

v něm jsou též zahrnuty i pravomoci, které výslovně nestanovuje Ústava ČR, ale jsou prezidentu republiky svěřeny zákonem.

5 Pravomoci prezidenta v oblasti jmenování a odvolávání státních funkcionářů

Tato kapitola by tak měla poskytnout náhled na nejdůležitější kreční pravomoci prezidenta, jak podle čl. 62 Ústavy ČR (nekontrasignované), tak podle čl. 63 Ústavy (podléhající kontrasignaci), nebo jedním z předmetů této práce je popis jmenovacích pravomocí prezidenta republiky, nicméně tím, u kterých je nezbytná spolupráce prezidenta a vlády se budu snažit vytvořit více prostoru. Postupovat budu systematicky, podle pořadí, tak jak jsou vyjmenovány v dotčených částech Ústavy ČR.

S ohledem na systematickost této práce záměrně v této kapitole vynechám pojednání o jmenování a odvolávání předsedy vlády a ostatních členů vlády, které bych se rád v této kapitole vnoval v kapitole o vztahu vlády a prezidenta.

5.1 Jmenování soudce Ústavního soudu

V oblasti jmenování patří tato prezidentská pravomoc z hlediska ochrany ústavnosti k tomu nejvýznamnějšímu.⁴⁹ Obsahem této pravomoci je právo prezidenta republiky jmenovat soudce Ústavního soudu, včetně jeho předsedy a místopředsedy.

Prezident republiky jmenuje soudce Ústavního soudu, je však omezen nutným souhlasem Senátu.⁵⁰ Nyní nastane postup při jmenování. Nejprve prezident navrhne kandidáta na soudce Ústavního soudu tak, že požádá Senát o souhlas s jeho jmenováním. V dalším kroku dojde k projednání návrhu Senátem, který buď vysloví nebo nevysloví souhlas s navrženým jménem (pokud Senát nerozhodne do 60 dnů, platí nevyvratitelná domněnka, že vyjádřil souhlas). V případě souhlasu Senátu následně prezident dotčeného soudce jmenuje.

---

⁴⁹ Dle čl. 62 písm. e) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ Blíže o tom hovoří čl. 84 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Podle názoru Jana Kysely prezident republiky kandidáta schváleného Senátem jmenovat nemusí, avšak vzhledem k respektu k Senátu a s ohledem na kandidáta by k tomu nemělo dojít, popřípadě jen ve zcela výjimečných případech.⁵¹

Ústava ČR neupravuje způsob výběru kandidátu na funkci soudce Ústavního soudu, je tak zcela na volné úvaze hlavy státu, koho vybere. Určité mantinely prezidentovi stanovuje ustanovení čl. 84 odst. 3 Ústavy ČR, které klade na kandidáta jisté nároky. Mezi základní předpoklady patří požadavek státního občanství ČR, volitelnost do Senátu (viz čl. 19 odst. 2 Ústavy ČR), dalším předpokladem je bezúhonnost (která je doložena nejen výpisem z rejstříku trestů, ale také podle lustračního zákona). K odborným podmínkám pak patří vysokoškolské právnické vzdělání a nejméně desetiletá praxe v právnickém povolání (které však nutně nemusí předcházet výkonu funkce soudce Ústavního soudu).

Podle čl. 85 Ústavy ČR se soudce Ústavního soudu ujímá své funkce složením slibu do rukou prezidenta republiky. Jeho slib zní: „*Slibuji na svou věst a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího svědomí nezávisle a nestranně*“. Odmítne-li však soudce složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl jmenován.

Funkční období je stanoveno na dobu deseti let. Dle výše zmíněného pojednání o ustavení do funkcí je zřejmé, že ne všem soudcům běží lhůta stejná, nebo ne všichni byli jmenováni ke stejnému datu.

5.2 Jmenování předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu

I v tomto případě prezident republiky postupuje dle své svobodné vůle, neboť Ústava ČR nijak neomezuje. Postup se řídí dle příslušného zákona⁵² a prezident při jmenování zmíněných funkcionářů není nijak vázán návrhem. Prezident republiky může tedy jmenovat předsedou i místopředsedou kteréhokoli soudce. Je však nesporné, že obsazení takto významného postu by se mělo dít s maximálním ohledem na výběr daného soudce, který by měl mít výraznou odbornou pravdu.

Jak u předešlého pojednání o Ústavním soudu i zde není prezident vázán kontrasignací ze strany vlády (resp. jejího předsedy nebo předsedkyně), je tak dle mého názoru garantována jistá nezávislost špičky soudního systému.

⁵¹ Názor je publikován v Klíma, K., a kol., Komentář k Ústavě a Listině. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Benk, 2005, na s. 408.

⁵² Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změnách některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2006 byla rozhodnutím prezidenta republiky odvolána předsedkyně Nejvyššího soudu v Brně Iva Brožová. Ta se obrátila na Ústavní soud a požadovala zrušení tohoto rozhodnutí a dále se také domáhala zrušení ustanovení zákona o soudech a soudcích, na základě kterého byla odvolána. Ústavní soud shledal podání Brožové oprávněným a nejprve odložil vykonatelnost rozhodnutí prezidenta republiky. Ústavní soud pak v září 2006 zrušil, jak napadené ustanovení zákona o soudech a soudcích, tak i rozhodnutí prezidenta o jejím odvolání.⁵³

5.3 Jmenování prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu

Nejvyšší kontrolní úřad je garantem nad dohledem kontroly hospodaření se státním majetkem a ústavním plněním státního rozpočtu. Prezident republiky má v rámci této oblasti právo jmenovat prezidenta a viceprezidenta tohoto úřadu.⁵⁴ V tomto případě je však vázán návrhem Poslanecké sněmovny (viz čl. 97 odst. 2 Ústavy ČR), avšak i v tomto případě není potřebný spolupodpis dalších ústavních orgánů.

V odstavci tímto odkazuje Ústava ČR na zákon, který stanoví další podrobnosti, tím je zákon o Nejvyšším kontrolním úřadu.⁵⁵ Tento zákon stanoví podmínky výkonu této funkce a konkrétní požadavky na kandidáty prezidenta a viceprezidenta úřadu.

Prezidentem nebo viceprezidentem Nejvyššího kontrolního úřadu může být jmenován občan České republiky, který je způsobilý k právním úkonům, je bezúhonný (oproti je nutné doložit nejen výpis z rejstříku trestů, ale i lustrační osvědčení). Dále jsou vyjmenovány speciální nároky na jejich zkušenosti a morální vlastnosti, které dávají záruku, že budou svoji funkci ústavně zastávat. Podmínkou je také ukončené vysokoškolské vzdělání, které není blíže specifikováno a dosažení veku 35 let.

Období výkonu funkce prezidenta a viceprezidenta je stanoveno na devět let. Oba funkcionáři musí složit slib do rukou prezidenta republiky ve znění: *"Slibuji v mnohém České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že budu svoji funkci vykonávat nezávisle a nestranně a nezneužiji svého postavení."* Ujmutí se funkce pak nastává samotným složením slibu.

Zákon dále stanovuje výčet funkcí, které stanovují inkompatibilitu s výkonem funkce v Nejvyšším kontrolním úřadu, kde se zejména jedná o funkci poslance nebo senátora, soudce, státního zástupce. Dále pak jakákoliv funkce ve veřejné správě, funkce člena orgánů

⁵³ Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 53/06.

⁵⁴ Podle čl. 62 písm. j) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

územní samosprávy a funkce v politických stranách a hnutích. Obma funkcioná m je dále zakázáno zastávat jinou placenou funkci nebo vykonávat výd le nou innost s výjimkou innosti v decké, pedagogické, literární, publicistické a um lecké, p i emž taková innost nesmí narušit d stojnost nebo ohrozit d v ru v nezávislost a nestrannost ú adu.

Prezident republiky má právo odvolat prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního ú adu na návrh Poslanecké sn movny. Tento návrh musí být podložen bu to skute ností, že daný funkcioná nevykonává funkci po dobu delší než šest m síc , pop ípad na základ pravomocného rozhodnutí Kárné komory ú adu, ve kterém byl vysloven návrh na odvolání z funkce..

5.5 Právo jmenovat soudce

Právo jmenovat soudce⁵⁶ v rámci celé soustavy soud pat í k nejd ležit jší jmenovací pravomoci prezidenta republiky ve vztahu k soudní moci a i zde m žeme shledat kooperaci a vzájemné vztahy s vládou.

Soudní moc vykonávají nezávislé soudy, které jsou podle Ústavy povolány p edevším k tomu, aby zákonem stanoveným zp sobem poskytovaly ochranu práv m a rozhodovaly o vin a trestu za trestné iny.⁵⁷

Soustavu soud tvo í Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy (podle l. 91 Ústavy R). Soudce je jmenován do funkce prezidentem republiky bez asového omezení. asová neomezenost funkce soudce je spolu s jeho neodvolatelností, nep eložitelností a neslu itelností výkonu jeho funkce s jinými ve ejnými funkcemi d ležitou zárukou soudcovské nezávislosti.

Ústava hovo í o zákon , který odkazuje na podrobnosti o p sobnosti a organizaci soud , je jím již zmín ný zákon o soudech a soudcích. Ten hovo í také o základních nárocích, které klade na budoucí soudce.

Základním p edpokladem je, aby kandidát na soudce byl ob anem eské republiky, který je zp sobilý k právním úkon m a bezúhonný. Musí také mít ur íté zkušenosti a morální vlastnosti, jež dávají záruku, že bude svou funkci ádn zastávat. V den ustanovení musí dosáhnout v ku nejmén 30 let a souhlasí se svým ustanovením za soudce a s p id lením k ur ítému soudu. Co do odborné zp sobilosti je p edpokladem pro ustanovení soudcem též vysokoškolské vzd lání získané v oblasti práva na vysoké škole v eské republice a složení

⁵⁶ l. 63 odst. 1 písm. i) ústavního zákona .1/1993 Sb., Ústava eské republiky, ve zn ní pozd jších p edpis .

⁵⁷ l. 90 ústavního zákona .1/1993 Sb., Ústava eské republiky, ve zn ní pozd jších p edpis .

odborné justiční zkoušky. Své funkce se soudce ujímá složením slibu, jehož nesložení má za následek ztrátu soudcovské funkce.

Ministr spravedlnosti předkládá prezidentu republiky návrhy na jmenování soudce. To v podstatě vychází z koncepce, že ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy soudní a proto se dá předpokládat, že právě ministr vnitra je osobou „nejpovolnější“ v této oblasti. Toto pojetí předpokládá určitou spolupráci prezidenta republiky s ministrem spravedlnosti při jmenování soudce mimo jiné i proto, že tato prezidentova pravomoc vyžaduje kontrasignaci předsedou vlády nebo jejím pověřeným členem vlády.

Jmenování prezidentem republiky je především výrazem prestiže soudcovské funkce v ústavním systému. V této souvislosti zmiňuje otázku možného odmítnutí jmenování soudce. Například podle společného názoru Miloše Matuly a Karla Klímy⁵⁸ nemá prezident povinnost jmenovat soudcem osobu, která splňuje předpoklady pro jmenování podle zákona o soudech a soudcích.⁵⁹

V této souvislosti se vracíme k „populárnímu“ případu nejmenování soudních čekatelů prezidentem republiky Václavem Klausem. V roce 2005 bylo prezidentovi navrženo 55 kandidátů na jmenování soudci, z nichž však nejmenoval ani polovinu s odvodněním, že zbytek z nich nedovršil věku 30 let. Jeden z nejmenovaných soudních čekatelů se proto obrátil k soudu. Městský soud v Praze, jako první instance správního soudnictví, však jeho žalobu zamítl,⁶⁰ nebo konstatoval, že kandidát nedisponuje subjektivním právem být jmenován soudcem. Žalobce se proto obrátil s kasační stížností na Nejvyšší správní soud. Ten 27.4.2006 svým rozsudkem rozhodnutí Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil.⁶¹ Nejvyšší správní soud mimo jiné konstatoval: „Pravomoc jmenovat soudce má podle názoru Nejvyššího správního povahu i formu správního úkonu. Prezident republiky vystupuje jako správní úřad tam, kde jsou soustředěny dvě podmínky, a to, kdy výkon dané pravomoci je vázán zákonem a dále, kdy jeho rozhodnutí při výkonu takové pravomoci zasahuje do veřejných subjektivních práv konkrétních osob. Ustanovení čl. 63 odst. 1 písm. i) Ústavy, které zakládá pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce, je ustanovením „toliko“ kompetenčním, ustanovení § 60 zákona o soudech a soudcích, jímž se stanoví předpoklady pro funkci soudce je ustanovením hmotně právním, jež je při jmenování soudce předem tem ve veřejnosprávní aplikaci. Výkonem pravomoci prezidenta republiky jmenovat soudce se tak

⁵⁸ V Klíma, K., a kol., Komentář k Ústavě a Listině. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, na s. 322.

⁵⁹ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudní a o změnách některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ Rozsudek Městského soudu v Praze, č. j. 5 Ca 148/2005 – 9.

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 4 Aps 3/2005 – 35.

nepochybně aplikuje hmotnou právní úpravu předem stanovených předpokladů, resp. podmínek, pro jmenování soudce ze zákona o soudech a soudcích, přičemž se při této autoritativní aplikaci ve veřejného objektivního práva zasahuje do veřejných subjektivních práv jednotlivců, navržených prezidentu republiky ke jmenování do funkce soudce.“ Nejvyšší správní soud se dále ztotožnil s tvrzením Mostského soudu v Praze, že zde neexistuje veřejné subjektivní právo soudního činitele na jmenování soudcem, avšak bylo porušeno právo na rovný přístup k veřejným funkcím, jak je garantuje Listina základních práv a svobod. V čem se tedy vrátila opět k soudu první instance, který rozhodl v červnu 2007. Tehdejší rozhodnutí Mostského soudu v Praze vzbudilo poměrně velkou pozornost, neboť ten konstatoval neústavnost prezidenta republiky, která je v rozporu se zákonem a nařídil mu, aby činitele buď jmenoval soudcem, nebo zamítnutí jeho jmenování řádně odvodnil a to ve lhůtě 1 roku. Mluví prezident Hájek po tomto rozsudku tlučil prezidentova slova: *"Soud vynesl výrok, ze kterého vyplývá, že v případě prezidentova rozhodování jde o běžný proces správního rozhodování, a proto prezidentovi v této souvislosti ukládá uinit určitá rozhodnutí a ještě mu k tomu stanovuje lhůtu. Tomuto výkladu pravomoci prezidenta republiky se prezident bude bránit standardní procedurou."*⁶² Tentokrát institut kasační stížnosti tedy využil prezident Klaus a obrátil se na Nejvyšší správní soud, ten rozhodl v květnu 2008.⁶³ Soud však jeho kasační stížnost zamítl.

Podle mého názoru je však výše nastíněný postup, jak ho navrhly soudy poměrně problematický, soudy totiž v tomto případě nedisponují pravomocí, která by prezidenta donutila buď jmenovat i odvodnit nejmenování soudních činitelů a zároveň ani nemohou vydat rozhodnutí, které by prezidentovu neústavnost plnohodnotně nahradilo. Další otázkou je, zda tvrzení Nejvyššího správního soudu, že rozhodnutí prezidenta je správní akt (a proto je přezkoumatelný v rámci správního soudnictví je na místě). Tuto problematiku reflektuje například Jan Wintř, ⁶⁴ který říká: *„Možnost soudního přezkoumání prezidentova nejmenování kandidáta soudcem je podle mého názoru mnohem užší, než jak ji vymezil komentovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu a omezuje se na případy (domnělé) protiústavnosti a řízení před Ústavním soudem, nikoli před soudy správními.“* Ten svoje tvrzení dále odvodňuje především tím, že existuje objektivní rozdíl mezi jmenováním osoby do ústavní funkce a rozhodováním v rámci veřejné správy. Úkon jmenování i nejmenování soudce tak

⁶² Citováno z webové stránky Novinky. Klaus nesouhlasí s rozsudkem ohledně soudního činitele.[citováno 15. září 2009]. Dostupný z: <http://www.novinky.cz/domaci/117250-klaus-nesouhlasí-s-rozsudkem-ohledne-soudniho-cekatele.html>

⁶³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 4 Ans 9/2007-197.

⁶⁴ Wintř, J., Smí prezident republiky nejmenovat způsobilého kandidáta soudcem?, *Jurisprudence*, 2008, . 6, na s. 39.

nem že podléhat p ezkumu ve správním soudnictví, nebo se jedná o úkon ne/jmenování p edstavitel celé jedné v tve státní moci a z podstaty je to otázka jednozna n ústavní.

Osobn se domnívám, že prezidentovým právem je volnost p i výb ru kandidát na funkce soudce, tedy má právo nejmenovat soudce z ad soudních ekatel . Otázkou je zda je takové rozhodnutí správné ve chvíli, kdy justiční ekatel spl uje všechny zákonné p edpoklady. Nicmén ě i v tomto p ípad narážíme na neexistenci jakéhokoli donucovacího prost edku (op t p íchází v úvahu jen krajní možnost institutu velezrady a to ani ne ve smyslu donucovacího prost edku, ale spíše sank ního), který by prezidenta republiky donutil k aktivnímu konání.

Prezident Klaus v roce 2005 nejmenováním zmín ěných soudc ě vystoupil ze zab hlé ústavní praxe, která p edpokládala, že hlava státu „vyslyší“ návrh ministra spravedlnosti a jmenuje všechny navržené kandidáty na soudce. Osobn nejsem v tomto p ípad ě esv d en o správnosti p ezkumu cestou správného soudnictví. Dokáží si p edstavit situaci, kdy soud posuzuje postup prezidenta nap íklad v p ípad ě odvolání státního funkcioná ě a to zejména z hlediska zabrán ění ur ité libov li ě i zneužití práv, ale to pro tento p ípad podle mého neplatí, koneckonc ě Nejvyšší správní soud konstatoval, že zde neexistuje subjektivní právo na jmenování soudcem.

5.6 N které další pravomoci prezidenta ěin ěné na návrh vlády

N které tyto pravomoci již byly popsány v podkapitolách p edešlých, nyní však v nujme pozornost dalším, které nejsou p ímo obsaženy v Ústav ě R.⁶⁵ V oblasti pravomocí prezidenta republiky, které jsou odvislé od návrhu vlády (nebo jejího ělena) jsou p íkladem p ímé kooperace obou orgán ě .

Ur itým vodítkem pro získání lepšího p ehledu nám m ě že být také kompeten ění zákon.⁶⁶ Tento zákon hovo ěí o z ízení n kterých dalších úst edních orgán ě státní správy, kde

---

⁶⁵ Tyto pravomoci p edpokládá ě 1. 63 odst. 2 ústavního zákona ě .1/1993 Sb., Ústava ěeské republiky, ve zn ění pozd ějších p edpis ě .

⁶⁶ Zákon ě . 2/1969 Sb., o z ízení ministerstev a jiných úst edních orgán ě státní správy ěeské republiky, ve zn ění pozd ějších p edpis ě .

například p edsedu eského statistického ú adu a p edsedu Ú adu pro ochranu hospodá ské sout že jmenuje a odvolává na návrh vlády prezident republiky.

Další pravomoci in é na návrh vlády m žeme shledat například v oblasti bezpe nostní. Například zákon o ozbrojených silách⁶⁷ hovo í v § 7 odst. 4 o tom, že ná elníka Generálního štábu jmenuje prezident republiky na návrh vlády a po projednání ve výboru Poslanecké sn movny p íslušném ve v ci obrany. Prezident ho také na návrh vlády odvolává.

Záv rem uve me ještě pravomoc prop j ování a ud lování státních vyznamenání, pakliže tím nezmocní jiný orgán.⁶⁸ V rámci tohoto oprávn ní však prezident m že jednat ze své vlastní iniciativy nebo na návrh vlády, Poslanecké sn movny i Senátu. Návrh vlády tak není v tomto p ípad obligatorním p edpokladem výkonu této pravomoci, nicmén í pro n j platí pot eba kontrasignace.

6 Záv r

Cílem mé bakalá ské práce bylo podat ur itý náhled na základní aspekty vztahu prezidenta a vlády. Dle mého názoru bylo pro ádné spln ní zadání práce vystihnout postavení prezidenta z komplexn jšího pohledu, a proto jsem se p í její tvorb snažil postupovat od obecn jších problém k t m konkrétn jším s ohledem na celou škálu vliv , jež toto ústavn právní prost edí determinují.

Postavení prezidenta ovliv uje celá ada hledisek, z nejd ležit jších zmi me ústavní vývoj naší zem , sou asný právní ád, zejména pak Ústava R, politická reprezentace a konkrétní rozložení sil v rámci Parlamentu R. Významnou roli hraje zp sob ustavení prezidenta, konkrétní osoba, jež se ú adu zhostí, a celá ada dalších fakt a reálií. Dle mého

---

⁶⁷ Zákon . 219/1999 Sb., o ozbrojených silách eské republiky, ve zn ní pozd jších p edpis .

⁶⁸ Dle l. 63 odst. 1 písm. h ústavního zákona .1/1993 Sb., Ústava eské republiky, ve zn ní pozd jších p edpis .

názoru tak není možné se na postavení prezidenta izolovaně zaměřit pouze z hlediska dikce ústavních norem. Z nastíněného výstupu je zřejmé, že není možné se všem těmto aspektům vnovat, avšak snažil jsem se podat náhled na nejvýznamnější oblasti vzájemného působení prezidenta a vlády.

V rámci tvorby této práce jsem se snažil na výše zmíněné aspekty brát z etel, přičemž hlavní těžiště pozornosti bylo upřesněno na konkrétní oblasti ústavního práva, tak jak je předpokládalo zadání. Vztah prezidenta a vlády, jako dvou vrcholných orgánů moci výkonné, je vztahem velice složitým a je třeba konstatovat, že existuje řada problematických oblastí, kde ani odborná veřejnost neshledává jednotný názor na řešení některých konkrétních problémů. Vztah obou nejvyšších orgánů moci výkonné je i přes určitou rigidnost norem ústavního práva vztahem velice dynamickým. Vedle mnohého pozitivního, jež má být dosaženo při vzájemné spolupráci obou orgánů, existuje i pole významných setbacků, které mohou být odvislé od výše uvedených vlivů.

Ze všech výše uvedených faktů jsem stanovil pro svou práci, dle mého názoru, systematický pohled na vývoj. Úvod je vnován historickému vývoji vztahu prezidenta a vlády. Tento historický exkurz do našich ústavních dějin jsem považoval za nezbytný, neboť dnešní Ústava ČR je v mnoha ohledech ovlivněna předchozími ústavními historii, zejména pak prvorepublikovou úpravou. Dle mého názoru je tato kapitola přínosná i pro pochopení postavení prezidenta a jeho role v České republice, z hlediska jeho pravomocí a vlivu v rámci moci výkonné.

Následoval výklad o vzniku a zániku úřadu prezidenta republiky, jehož význam spatřuji zejména v tom, že chceme-li řádně popsat postavení určitého státního orgánu, nemůžeme ignorovat způsob jeho vzniku a zániku.

Další části práce již považuji za stěžejní s ohledem na zadanou tematiku. Těžištěm práce byl zejména rozbor prezidentských pravomocí, jak s ohledem na akty kontrasignované a nekontrasignované, tak i s ohledem na jeho významné jmenovací pravomoci.

V neposlední řadě je vnována zvýšená pozornost určitým vybraným vztahům s vládou, zejména s důrazem na zodpovězení zadaných otázek, týkajících se kreačních pravomocí prezidenta České republiky v rámci, kterých jsem se snažil zejména o podání svých vlastních názorů a o jejich podložení argumenty.

Rozhodně nemohu tvrdit, že mé názory jsou beze zbytku správné, avšak snažil jsem se s ohledem na nazírání odborné veřejnosti nalézt ty skutečně nejreálnější odpovědi. Na některé z nich by však podala odpověď až skutečná ústavní praxe.

Seznam použité literatury

I. Kněžní a časopisecké prameny

- Daněk, B., Šimíček, V., (EDS.), In Sborník z konference „Aktuálnost změn Ústavy ČR“. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1999, s. 315.
- David, R., Ústava ČR. 3. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2001, s. 258
- Filip, J., a kol. Soudobé ústavní systémy. Brno : Masarykova univerzita, 2004, s. 242.
- Filip, J., Ústavní právo ČR. I. díl. 3. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1999, s. 536..
- Filip, J., Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva. 2. vyd. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2001, s. 459.
- Gerloch, A., Hřebek, J., Zoubek, V., Ústavní systém České republiky. Praha : Prospektrum, 2002, s. 568.
- Holländer, P., Základy všeobecné státní správy. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, s. 364.
- Jiránský, Z., Ústavní právní a politické problémy ČR. Praha : Victoria publishing, 1995, s. 287.
- Klíma, K., a kol., Komentář k Ústavě a Listině. 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 1019.
- Klíma, K., Ústavní právo. 2. roz. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, s. 815.
- Klokočka, V., Ústavní systémy evropských států. 2. vydání. Praha: Linde, Praha, 2006, s. 423.
- Klokočka, V., Wagnerová, E., Ústavy států Evropské unie. 2. díl. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2004. 796 s.
- Koudelka, Z., Prezident, vláda a mezinárodní smlouvy. Právní rádce, 2005, č. 11, na s. 39-40.
- Koudelka, Z., Ústavní postavení prezidenta. Právní rádce, 1999, č. 1.
- Koudelka, Z., Vztah prezidenta a vlády v oblasti jmenování. Právní rádce, 2008, č. 1, na s. 65.
- Nol, J., Ústava ČR s úvodním komentářem. 1. vyd. Brno : CP Books, 2005, s. 153.
- Ondřejek, P., Role prezidenta republiky při sjednávání a ratifikaci mezinárodních smluv. Jurisprudence, 2009, č. 1, na s. 46.
- Pavlíček, V., Hřebek, J., Ústava a ústavní právo České republiky. Svazek I. Praha : Linde, 1994, s. 501.

Pavlí ek, V. a kol., Ústavní právo a státov da I. díl. Obecná státov da. Praha : Linde , 1998, s. 366.

Pavlí ek, V. a kol., Ústavní právo a státov da II. díl. ást 1. Praha : Linde , 2001, s. 552.

Pavlí ek, V. a kol., Ústavní právo a státov da II. díl. ást 2. Praha : Linde , 2004, na s. 242.

Schelle, K., Vývoj ve ejné správě v letech 1848-1948. Praha : Eurolex, 2002, s. 390.

Šimí ek, V., (ED.), In Sborník z konference „Postavení prezidenta v ústavním systému eské republiky“. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2008, s. 237.

Šimí ek, V., (ED.), In Sborník z konference „Ústava eské republiky po p ti letech“. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1998, s. 183.

Šín, Z., Jmenovací a pov ovací oprávn ní prezidenta republiky podle Ústavy eské republiky. Právní rádce, 1995 . 4, na s. 7.

Šín, Z., Ústavní právní vztah prezidenta republiky a vlády. Právní rádce, 1994, . 9, na s. 9.

Vl ek, E., povále ná obnova SR a její státoprávní stabilizace. Brno : Masarykova univerzita, 2007, s. 99.

Wintr, J., Smí prezident republiky nejmenovat zp sobilého kandidáta soudcem? Jurisprudence, 2008, . 6, na s. 39.

Zimek, J., Ústavnost a eský ústavní vývoj. 3. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2006, na s. 180.

II. Právní p edpisy

Zákon . 11/1918 Sb. z. a n., o z ízení samostatného státu eskoslovenského.

Zákon . 37/1918 Sb. z. a n., o prozatímní ústav . O národním shromážd ní.

Zákon . 121/1920 Sb. z. a n., kterým se uvozuje ústavní listina eskoslovenské republiky.

Ústavní zákon . 299/1938 Sb. z. a n., o autonomii Slovenskej krajiny.

Ústavní zákon . 328/1938 Sb. z. a n., o autonomii Podkarpatské Rusi.

Ústavní zákon . 330/1938 Sb. z. a n., o zmocn ní ke zm nám ústavní listiny a ústavních zákon republiky.

Ústavní dekret prezidenta republiky . 1/1940 Ú . v st. sl., o ustavení Státní rady jako poradního sboru prozatímního státního z ízení SR.

Ústavní dekret prezidenta republiky . 2/1940 Ú . v st. sl., o prozatímním výkonu moci zákonodárné.

Ústavního zákona . 57/1946 Sb., kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety prezidenta republiky.

Zákon . 197/1946 Sb., o ústavním výboru ústavodárného Národního shromáždění.

Ústavní zákon . 150/1948 Sb., Ústava eskoslovenské republiky.

Ústavní zákon . 100/1960 Sb., Ústava eskoslovenské socialistické republiky.

Ústavní zákon . 143/1968 Sb., o eskoslovenské federaci.

Zákon . 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy eské republiky, ve znění pozdějších předpisů .

Ústavní zákon . 50/1975 Sb., kterým se doplňuje čl. 64 ústavního zákona . 143/1968 Sb., o eskoslovenské federaci.

Ústavní zákon . 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon . 100/1960 Sb. , Ústava eskoslovenské socialistické republiky

Ústavní zákon . 161/1989 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon o eskoslovenské federaci, jenž změnil lhůtu pro volbu prezidenta.

Ústavní zákon . 182/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon o eskoslovenské federaci, jenž změnil znění slibu prezidenta republiky.

Ústavní zákon . 23/1991 Sb., kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod.

Ústavní zákon . 1/1993 Sb., Ústava eské republiky, ve znění pozdějších předpisů .

Ústavní zákon . 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny.

Zákon . 6/1993 Sb., o eské národní bance, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 114/1993 Sb., o Kanceláři prezidenta republiky, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu eské republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů , ve znění pozdějších předpisů .

Ústavní zákon . 110/1998 Sb., o bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 111/1998 Sb., o vysokých školách , ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změnách některých dalších zákonů , ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení ČR k Evropské unii.

Zákon . 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajištění, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 159/2006 Sb., o státním zájmu , ve znění pozdějších předpisů .

III. Další prameny

Důvodová zpráva k Ústavě České republiky.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 43/93, publikovaný pod . 91/1994 Sb.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 14/01, publikovaný pod . 285/2001 Sb.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 53/06.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 27/09.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 29/09.

Rozhodnutí prezidenta republiky . 144/1993 Sb., o sjednávání mezinárodních smluv.

Rozhodnutí prezidenta republiky 207/2009 Sb., o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

Rozsudek Městského soudu v Praze, . j. 5 Ca 148/2005 – 9.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 4 Aps 3/2005 – 35.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 4 Ans 9/2007-197.

Webové stránky Českého rozhlasu. Zlosty kabát. [citováno 21. března 2009]. Dostupný z: <http://www.rozhlas.cz/svet/portal/zprava/507239>

Webové stránky Idnes. Klaus by Lišku jmenoval „s tělesnými rukama“. [citováno 20. března 2009]. Dostupný z: http://zpravy.idnes.cz/klaus-by-lisku-jmenoval-s-tresoucima-rukama-fzk-domaci.asp?c=A071127_114249_domaci_pei

Webové stránky Novinky. Klaus nesouhlasí s rozsudkem ohledn soudního ekatele.[citováno 15. zá í 2009]. Dostupný z: <http://www.novinky.cz/domaci/117250-klaus-nesouhlasi-s-rozsudkem-ohledne-soudniho-cekatele.html>

Webové stránky Novinky. Senátorka Gajd šková z SSD chce zbavit Klause pravomocí.[citováno 20. íjna 2009]. Dostupný z: <http://www.novinky.cz/domaci/181573-senatorka-gajduskova-z-cssd-chce-zbavit-klause-pravomoci.html>

Webové stránky Poslanecké sn movny P R. Stenoprotokoly. [citováno 21. ervna 2009]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/001schuz/s001048.htm>